

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟ ΦΑΚΕΛΟΣ

Μήπως τελικά οι αγρότες βαρέθηκαν τους experts;

Οι αγρότες δεν μπορούν να εμπιστευτούν «ειδικούς» που δεν πάτησαν ποτέ σε χωράφι

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΟΝΤΟΝΗ
kontonis@agronews.gr

Αγρότες διασημότητες στον τόπο τους που αναγνωρίζονται για τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζονται την αγροτική τους εκμετάλλευση στο πνεύμα των διάσημων σεφ που έχουν την ικανότητα να επηρεάζουν το σύστημα τροφίμων στο σύνολό του. «Αγρότες επιρροής» (farmers influencers) όπως χαρακτηρίζονται που είναι πρόθυμοι να συμβουλευθούν από κοντά ή μέσω κοινωνικών δικτύων άλλους συναδέλφους τους που τους εμπιστεύονται. Που λειτουργούν μέσα από ένα σύστημα που επιτρέπει στους ίδιους τους παραγωγούς να γίνουν ερευνητές, παρατηρητές και υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων του εαυτού τους, αντί να περιμένουν να ακολουθήσουν το γραμμικό μοντέλο μεταφοράς γνώσεων, το οποίο είναι πάντα από πάνω προς

τα κάτω, με ελάχιστο χώρο να εξυπηρετήσει τα συμφέροντα των αγροτών στη λήψη αποφάσεων. Αλήθεια, μία σειρά συνεδριών κατάρτισης στο χωράφι ενός τέτοιου αγρότη, με πόσες «συμβουλές ειδικών» ισοδυναμεί;

Τα παραπάνω πραγματεύεται έρευνα που χρηματοδοτήθηκε από την ΕΕ και έτρεξαν πανεπιστήμια και ερευνητικά ιδρύματα σε Αγγλία, Ισπανία, Ουγγαρία, Αυστραλία μαζί με το φημισμένο ολλανδικό Wageningen με τίτλο «Μήπως τελικά οι αγρότες βαρέθηκαν τους ειδικούς;». Σε αυτή τη μελέτη η οποία βασίζεται σε συνεντεύξεις με αγρότες, ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς από τη Μ. Βρετανία και Ουγγαρία όσοι ερωτήθηκαν τόνισαν τις διαφορές μεταξύ των αγροτών και ορισμένων τύπων έμπιστων συμβούλων, έναντι των ερευνητών και εκείνων (συμπεριλαμβανομένων ορισμένων συμβούλων) με εμπορικά συμφέροντα. Οι αγρότες αμφισβή-

τησαν τις παραδοσιακές έννοιες των επιστημόνων «ειδικών» έναντι εκείνων με «λαϊκές» ή «τοπικές» γνώσεις, επαναπροσδιορίζοντας τους αγρότες ως εμπειρογνώμονες, που βασίζονται σε βιωματικές γνώσεις και δεξιότητες που είχαν τις ρίζες τους στην πρακτική εμπειρία. Παράλληλα, τονίστηκε η δύναμη πλέον που έχει το διαδίκτυο με τα απαραίτητα φίλτρα στην αγροτική ενημέρωση «το οποίο είναι το μεγαλύτερο εργαλείο άχρηστης αλλά και το μεγαλύτερο εργαλείο χρήσιμης πληροφορίας». Ιδρύματα και συμβουλευτικοί φορείς ιδιωτικοί και δημόσιοι οφείλουν να βρίσκονται στο χωράφι για να τους ακούσει ο αγροτικός κόσμος και να κάνουν τη διαφορά, αλλιώς όπως εύλογα αναρωτιέται και ένας συνεντευξιαζόμενος «Γιατί να εμπιστευόμαστε οι αγρότες έναν επιστήμονα που δεν εμφανίζεται στο χωράφι και δεν τους μιλάει κατευθείαν;».

“

Διαχείριση εδάφους
Η μελέτη πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του προγράμματος HORIZON και στα πλαίσια του πρότζεκτ SoilCare. Ως εκ τούτου επικεντρώνεται στις πρακτικές των αγροτών στη διαχείριση του εδάφους

Όπως ο διάσημος σεφ έτσι και ο «αγρότης επιρροής»

Στο πνεύμα των διάσημων σεφ που έχουν την ικανότητα να επηρεάζουν το σύστημα τροφίμων στο σύνολό του, οι αγρότες influencers κάνουν τη διαφορά στη γεωργία

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΟΝΤΟΝΗ
kontonis@agronews.gr

Το χρονικό διάστημα από το να περάσει η αγροτική έρευνα από το εργαστήριο στο χωράφι, μπορεί να ξεπερνά την 20ετία σε πολλές περιπτώσεις. Μία 20ετία μέσα στην οποία μπορεί να έχουν αλλάξει και οι συνθήκες που έδωσαν αφορμή για την έρευνα η οποία αυτόματα καθίσταται παρωχημένη και μένει στο συρτάρι. Όπως και γίνεται κατά κόρον στη χώρα μας με έρευνες δημοσίων φορέων, ινστιτούτων κ.λπ. Για τους αγρότες άλλωστε μία αλλαγή στον τρόπο παραγωγής εμπεριέχει πρώτον μεγάλο ρίσκο για την ίδια τους την επιβίωση, τα κόστη της «καινοτομίας» είναι μεγάλα και η οικονομική επιστροφή της επένδυσης δεν είναι άμεση. Πολύ απλά οι αγρότες δυσκολεύονται να εμπιστευτούν ανθρώπους με μικρή καλλιεργητική εμπειρία που τους λένε τι να κάνουν στο χωράφι τους. Τα παραπάνω υποστηρίζει μελέτη σχετικά με την εξέλιξη της αγροτικής συμβουλευτικής στην εποχή του διαδικτύου, που μέσα από 82 συνεντεύξεις θέτει το ζήτημα της διαχείρισης του εδάφους σε μία αγροτική εκμετάλλευση και εξερευνά τον τρόπο με τον οποίο ενημερώθηκαν οι αγρότες για το ποιες πρακτικές να ακολουθήσουν και ποιος τους έπεισε να τις ακολουθήσουν.

Μέσα από συνεντεύξεις σε Μ. Βρετανία και Ουγγαρία, διαπιστώθηκε ότι οι αγρότες χρησιμοποιούσαν τακτικά διαδικτυακές πηγές για πρόσβαση σε πληροφορίες για το έδαφος. Ορισμένοι παρακινήθηκαν να αλλάξουν τη διαχείριση του εδάφους τους από άλλους αγρότες «influencers» των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Οι αγρότες εμπιστεύονταν περισσότερο τους συναδέλφους τους για να μάθουν για τις νέες πρακτικές του εδάφους και εμπιστεύονταν λιγότερο τους παραδοσιακούς «ειδικούς», ιδιαίτερα

Σημαντικές οι επιδείξεις στους αγρούς

Υπήρχε διαφορά στις πηγές και τις μεθόδους που επέλεξαν οι ερωτηθέντες για να επαληθεύσουν τις πληροφορίες που ελάμβαναν. Όπως εξήγησε ένας Βρετανός αγρότης «Οι αγρότες θέλουν να δουν άλλους αγρότες να το κάνουν... σε πείθει περισσότερο όταν το δεις πραγματικά και δεις ποια είναι τα οφέλη. Είναι κρίσιμο». Τα αγροκτήματα και οι επισκέψεις επίδειξης ήταν σημαντικές για ορισμένους ερωτηθέντες. Αυτή η διαδικασία επαλήθευσης χρησιμοποιήθηκε για να ξεπεραστούν οι προκλήσεις με την υπερφόρτωση πληροφοριών και τις παραπλανητικές πληροφορίες. Για τους αγρότες, ωστόσο, χρειάζονταν απτές αποδείξεις από ένα παρόμοιο γεωργικό πλαίσιο, όπως εξήγησε ένας Ούγγρος αγρότης: «Δείξε μου έναν συνάδελφο αγρότη που δοκίμασε αυτή την πρακτική και λειτούργησε στο χωράφι του. Πρέπει να δω ότι έχει δώσει αποτελέσματα κάτω από παρόμοιες συνθήκες με τις δικές μου».

τους ερευνητές από ακαδημαϊκά και κυβερνητικά ιδρύματα, οι οποίοι πίστευαν ότι δεν έδειχναν ενσυναίσθηση στις ανάγκες τους. «Συζητώ τις εμπειρίες μου με τους συναδέλφους μου αγρότες. Είμαστε σε συνεχή επαφή. Αν παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα, μπορούμε απλώς να τηλεφωνήσουμε ο ένας στον άλλον και να ρωτήσουμε: Τι έκανες; Πώς το αντιμετώπισες; Ποια είναι τα αποτελέσματα; Πόσο μεγάλη είναι η απόδοση της καλλιέργειας; Ποια είναι η ποιότητα; Μπορούμε να εμπιστευόμαστε ο ένας τις εμπειρίες του άλλου επειδή είμαστε φίλοι. Βλέπουμε το αποτέλεσμα ο ένας στις φάρμες του άλλου με τα μάτια μας», ανέφερε ένας από τους αγρότες που συμμετείχε στην έρευνα.

Αυτούς τους «influencers» θα πρέπει να είναι σε θέση να εντοπίσουν κυβέρνηση και τα ακαδημαϊκά ιδρύματα και να συνεργάζονται μαζί τους για τη διάδοση πληροφοριών, την αύξηση του αντίκτυπου και την ενθάρρυνση της απορρόφησης νέων γεωργικών πρακτικών, σύμφωνα με την έρευνα.

Αυτό όμως δεν σημαίνει απαραίτητα ότι οι αγρότες πρέπει οπωσδήποτε να ενημερώνονται από άλλους αγρότες. Όμως, είναι σημαντικό οι πάροχοι πληροφοριών και συμβουλών να θεωρείται ότι έχουν στο επίκεντρο τα συμφέροντα των αγροτών – ένας παράγοντας που αποδείχθηκε ότι αυξάνει την εμπιστοσύνη. Όπως αναφέρεται στην έρευνα, οι αγρότες εκτιμούν ιδιαίτερα τη γνώση που αποκτάται μέσω της πρακτικής εμπειρίας και με τη σειρά τους εκτιμούν τους ερευνητές και τους συμβούλους που εργάζονται απευθείας με τους αγρότες. Η ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών παροχής συμβουλών στην Ευρώπη έχει δημιουργήσει αυτό το «κενό» εμπιστοσύνης, υποστηρίζει η έρευνα, σε αντίθεση με τη Βόρεια Αμερική, όπου το USDA επιτελεί σημαντικό έργο συμβουλευτικής.

ΤΟΜΕΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΕΓΚΑΡΣΙΟΥ ΣΤΟΧΟΥ ΤΗΣ ΚΓΠ

“
Υπέρ των αγροτών
Είναι σημαντικό οι πάροχοι πληροφοριών και συμβουλών να θεωρείται ότι έχουν στο επίκεντρο τα συμφέροντα των αγροτών

Πολλοί αγρότες που ερωτήθηκαν μπήκαν στη διαδικασία να αλλάξουν πρακτικές, με βάση τα όσα είδαν σε φάρμες να ήταν ήδη επιτυχημένες με τη σχετική πρακτική.

Θέλει διεξοδικό ψάξιμο για τον έμπιστο σύμβουλο

Οι αγρότες που ερωτήθηκαν τόσο στην Ουγγαρία όσο και στο Ηνωμένο Βασίλειο ανέφεραν συχνά ότι είχαν κίνητρα να δοκιμάσουν νέες πρακτικές διαχείρισης του εδάφους για οικονομικούς λόγους, είτε για εξοικονόμηση χρημάτων είτε λόγω κρατικών επιδοτήσεων/προστίμων. Ωστόσο, σε περιπτώσεις όπου οι κίνδυνοι αλλαγής πρακτικών ή/και το επενδυτικό κόστος ήταν υψηλοί, οι αγρότες επηρεάστηκαν να εφαρμόσουν πιο βιώσιμες πρακτικές του εδάφους με συστάσεις από έμπιστους συναδέλφους τους, κυρίως άλλους αγρότες. Από την άλλη, όπως περιέγραψε ένας Βρετανός αγρότης εμπιστεύεται δύο τοπικούς συμβούλους για τις καλλιέργειές του καθώς όπως είπε αυτά τα άτομα ένωθε ότι τον καταλάβαιναν τον αγρότη και παρείχαν χρήσιμες συμβουλές. Ο Βρετανός ανέφερε ότι είχε μάθει για αυτούς τους ανθρώπους από το Διαδίκτυο και ότι πρώτος έψαξε διεξοδικά το υλικό που ανέβαζαν και μετά τους εμπιστεύτηκε.

Μία διαδικασία οικοδόμησης γνώσεων

Μερικοί άλλοι αγρότες (τόσο στην Ουγγαρία όσο και στο Ηνωμένο Βασίλειο) είπαν επίσης ότι εμπνεύστηκαν για να δοκιμάσουν μια νέα πρακτική διαχείρισης του εδάφους από αναρτήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης από αγρότες που ακολούθησαν στο διαδίκτυο. Ωστόσο, για την πλειονότητα των αγροτών, δεν ήταν μόνο ένα άτομο ή μια πληροφορία που τους ώθησε να αλλάξουν, αλλά μια διαδικασία οικοδόμησης γνώσεων από διάφορες πηγές πριν ενεργήσουν, καθώς μια αγρότισσα θυμήθηκε τους λόγους για τους οποίους δοκίμασε την κομποστοποίηση: «Το έχω ακούσει πρώτα από έ-

ναν συγγενή μου και μετά άρχισα να το κοιτάζω στο διαδίκτυο».

Ενώ το Διαδίκτυο ήταν ένας χρήσιμος πόρος για τους περισσότερους αγρότες για να μάθουν για το έδαφος (συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας επαλήθευσης των πρακτικών που τους πρότειναν), δεν ήταν συνήθως ο κύριος παράγοντας που επηρέαζε τους αγρότες να αλλάξουν τις πρακτικές τους. Πολλοί αγρότες που ερωτήθηκαν μπήκαν στη διαδικασία να αλλάξουν πρακτικές, με βάση τα όσα είδαν σε φάρμες να ήταν ήδη επιτυχημένες με τη σχετική πρακτική. Ενώ ορισμένοι Βρετανοί αγρότες που ρωτήθηκαν εμπιστεύονταν, σε κάποιο βαθμό, οι σύμβουλοί τους, οι πληροφορίες από άλλους αγρότες είχαν μεγαλύτερη επιρροή και έτειναν να προτιμώνται. Όπως σημείωσε ένας Ούγγρος σύμβουλος: «Στην Ουγγαρία, οι επαγγελματίες σύμβουλοι δεν μετρούν τόσο πολύ για τους αγρότες. Σε πολλές περιπτώσεις, αν ο γείτονας αρχίσει να ψεκάζει τη χημική ουσία, το ίδιο θα κάνει». Παρομοίως, ένας Βρετανός αγρότης σχολίασε: «Είναι υπέροχο να έχεις έναν γείτονα και να βλέπεις τι κάνει. Να μπορείς να δεις μερικές από τις καλές του πρακτικές και μερικές από τις κακές του...». Αυτό υποδηλώνει ότι, τελικά, οι κοινωνικές επιρροές που επηρεάζουν την απορρόφηση των καινοτομιών ήταν ισχυρές, και κυρίως άλλοι αγρότες ήταν αυτοί που ώθησαν τους αγρότες να κάνουν αλλαγές στη διαχείριση του εδάφους τους.

Η έρευνα παράλληλα προτείνει τη δημιουργία μίας ομάδας αγροτών που θα συναντάται καθόλη τη διάρκεια του κύκλου εργασιών και θα συζητούν για τις βέλτιστες μεθόδους παραγωγής. Το μοντέλο αυτό είναι ιδιαίτερα διαδεδομένο σε ορισμένες χώρες.

Ομάδα αγροτών ως think tank προωθείται στην ελληνική ΚΑΠ

«Ασυντόνιστο, κατακερματισμένο και αδύναμο» χαρακτηρίζουν οι αρχές το σύστημα συμβουλευτικής

Στις 29 Ιουλίου έληξε η προθεσμία αιτήσεων συμμετοχής φορέων στο Μέτρο 2.1 για την επιδότηση τριών συμβουλών ανά αγρότη και πλέον μένει ο διοικητικός έλεγχος των αιτήσεων στήριξης ώστε να εκκινήσει η υλοποίηση του προγράμματος. Συνολικά 111 νομικά πρόσωπα έχουν πιστοποιηθεί και ενταχθεί στο Μητρώο Εγκεκριμένων Φορέων Παροχής Γεωργικών Συμβουλών (ΦΠΓΣ), οι οποίοι θα αποτελέσουν τη δεξαμενή μέσα από την οποία θα επιλέγουν οι αγρότες τον φορέα που θα τους παρέχει δωρεάν συμβουλευτικές υπηρεσίες (εξαιρείται η δημιουργία φακέλων για επενδυτικά προγράμματα) οι οποίες κατατάσσονται στα εξής έξι Πακέτα Συμβουλών:

- 1ο Πακέτο Συμβουλών: Συμβουλές που παρέχονται για τις κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης ή/και πρότυπα για ορθές γεωργικές και περιβαλλοντικές συνθήκες, γεωργικές πρακτικές επωφελείς για το κλίμα καθώς και την διατήρηση της βιοποικιλότητας.

- 2ο Πακέτο Συμβουλών: Συμβουλές που παρέχονται για την εκπλήρωση των απαιτήσεων, όπως έχουν καθοριστεί από τα κράτη μέλη, για την εφαρμογή της οδηγίας πλαίσιο για τα νερά.

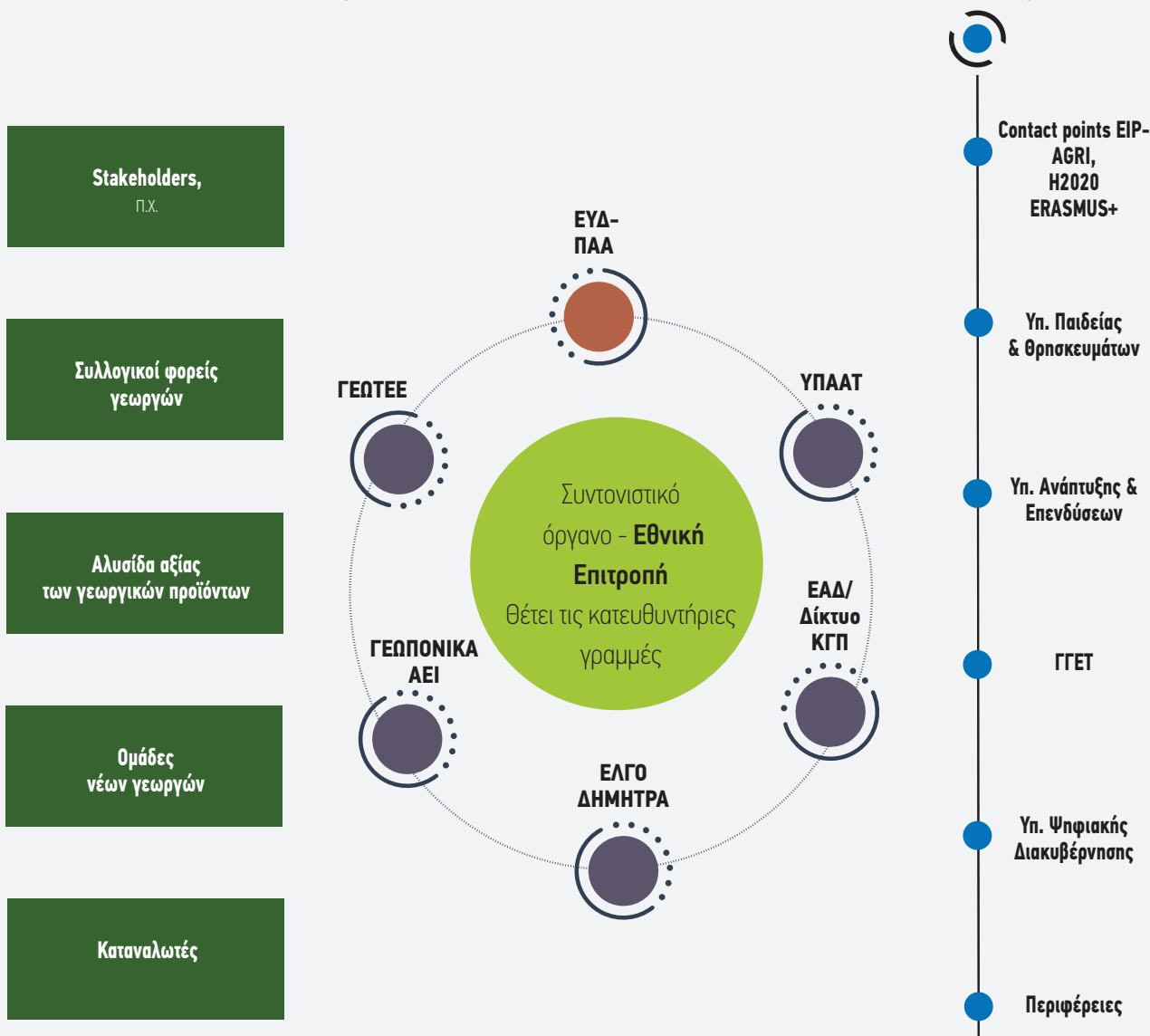
- 3ο Πακέτο Συμβουλών: Συμβουλές που παρέχονται για την εκπλήρωση των απαιτήσεων, ιδίως όσον αφορά στη συμμόρφωση με τις γενικές αρχές της ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας.

- 4ο Πακέτο Συμβουλών: Συμβουλές στο γεωργικό τομέα σχετικά με δράσεις που μετριαζουν το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής και προωθούν την προσαρμογή της γεωργίας.

- 5ο Πακέτο Συμβουλών: Συμβουλές για την ορθή εφαρμογή των Μέτρων 10 «Ενισχύσεις για τη γεωργία, το περιβάλλον και το κλίμα» και 11 «Βιολογική Γεωργία».

- 6ο Πακέτο Συμβουλών: Συμβουλές που αποσκοπούν στη βελτίωση της βιωσιμότητας και της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και την αύξηση της προστιθέμενης αξίας του γεωργικού προϊόντος.

■ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ AKIS (ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ)

Στο ελληνικό
σχέδιο ΚΑΠ
προτείνεται
η δημιουργία
ομάδων γεωργών,
οι οποίες
θα μπορούσαν
να αξιοποιηθούν
για την κατάρτιση
των συναδέλφων
τους

Το πλάνο της νέας ΚΑΠ για τη συμβουλευτική και την κατάρτιση

Σύμφωνα με το στρατηγικό σχέδιο της νέας ΚΑΠ «το ελληνικό Σύστημα συμβουλών και κατάρτισης εμφανίζεται ουραγός στην ΕΕ χαρακτηριζόμενο ως «αδύναμο, ασυντόνιστο και κατακερματισμένο», ήτοι με ασθενή διασύνδεση μεταξύ των (εν δυνάμει) εμπλεκόμενων φορέων, έλλειψη ισχυρού φορέα /πόρων σε εθνικό επίπεδο που υποστηρίζουν το σύστημα και έλλειψη παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών στους γεωργούς προς όφελός τους. Για αυτό το λόγο θα γίνει προσπάθεια να αλλάξει η οργανωτική δομή ώστε να θεραπεύσει όλα τα παραπάνω. Συγκεκριμένα, θα λειτουργήσει ένα νέο Σύστημα Γεωργικής Γνώσης και Καινοτομίας (AKIS 2.0) στο οποίο θα ενσωματωθούν οι Γεωργικές Συμβουλευτικές Υπηρεσίες, τα Ευρωπαϊκά και Εθνικά Δίκτυα της ΚΑΠ και η Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας. Στο πλαίσιο της δομής του AKIS θα λειτουργήσουν 2 εξειδικευμένες δομές υποστήριξης (back offices), ήτοι η δομή υποστήριξης των Γεωργικών Συμβουλών και η δομή υποστήριξης της Επαγγελματικής Γεωργικής Εκπαίδευσης/ Κατάρτισης, την ευθύνη στελέχωσης και λειτουργίας των οποίων θα έχει ο ΕΛΓΟ

Δήμητρα. Η ενίσχυση των συμβουλευτικών υπηρεσιών στο πλαίσιο του AKIS συνεπάγεται ότι, εκτός της αμεροληψίας, ο σύμβουλος (ή ομάδα/ δομή συμβούλων) πρέπει να είναι ικανός να παρέχει, «ολιστικές» συμβουλές (π.χ. τεχνικές, οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές διαστάσεις ενός προβλήματος και της επίλυσής του) προσαρμοσμένες στις εκάστοτε συνθήκες (γεωγραφικές, κοινωνικοοικονομικές, θεματικές κ.α.).

Όσον αφορά την κατάρτιση απαραίτητος θεωρείται τόσο ο εκσυγχρονισμός της όσο και η επέκτασή της πέραν των δικαιούχων του προγράμματος των «Νέων Γεωργών». Για παράδειγμα προτείνεται η δημιουργία ομάδων γεωργών (farmers/discussion groups), οι οποίες μέσω τακτών συναντήσεων στις εκμεταλλεύσεις τους (ή σε άλλες δράσεις π.χ. επιδείξεις, συναντήσεις εργασίας, διαλέξεις, ΕΟ, κλπ.) θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν πάντα με τη συμμετοχή του/της (ειδικά εκπαιδευμένου) συμβούλου και, όπου απαιτείται, άλλων ειδικών. Θα μπορούσε να ενισχυθεί η από κοινού (ομοτίμων) μάθηση (στον τρόπο εντοπισμού και επίλυσης προβλημάτων, στον τρόπο αναζήτησης, πρόσβασης και κριτικής πρόσληψης πληροφοριών και η παροχή εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.